

ZAPISNIK

sa 61. sjednice Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, održane 25. aprila 2016. godine

Sjednica je počela u 10 sati.

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi/ice Odbora: Nikola Gegaj, mr Branka Tanasijević, Žana Filipović i Ljerka Dragičević .

Saglasno članu 65 stav 2 Poslovnika Skupštine, sjednici je prisustvovao Zoran Jelić.

Sjednici su prisustvovali/e: Siniša Bjeković, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda, Tijana Prelević, v.d. generalne direktorice Direktorata za rad i Vjera Šoć, samostalna savjetnica u Direkciji za radne odnose Direktorata za rad.

Za sjednicu je, jednoglasno, utvrđen sljedeći

DNEVNIRED:

1. Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o noćnom radu broj 171;
2. Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2015. godinu, i
3. Tekuća pitanja.

Odbor je bez primjedbi usvojio zapisnik sa pete sjednice Ženskog parlamenta, 58. i 60. sjednice Odbora.

Prva tačka – Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o noćnom radu broj 171

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak saopćila je da, saglasno članu 137 st. 2 i 4 Poslovnika Skupštine, Odbor, kao zainteresovano radno tijelo, razmatra Predlog zakona u dijelu svoje nadležnosti i svoje mišljenje dostavlja Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, kao matičnom odboru.

Uvodno obrazloženje o razlozima za donošenje i rješenjima sadržanim u Predlogu zakona dala je predstavnica predlagača Tijana Prelević. Saopćila je da su osnovni razlozi za usvajanje Konvencije o noćnom radu broj 171 stvaranje pravnog osnova i potreba za usaglašavanjem nacionalnog zakonodavstva sa propisima MOR-a, ispunjavanje uslova u pogledu istupanja na međunarodnom tržištu rada i očekivanje da će se obezbijediti efikasnija zaštita na radu i po osnovu rada zaposlenih. Konvencijom se ujednačavaju standardi koji se odnose na područje zaštite radnika koji rade noću, čime se dopunjuje i unapređuje stanje u ovoj oblasti i omogućavaju dostojni uslovi za rad. Komitet eksperata za primjenu konvencija i preporuka MOR-a je pozvao Vladu da u saradnji sa socijalnim partnerima preispita zabrane noćnog rada vezano za rodnu jednakost i da modernizuje zakonodavstvo da bi se obezbijedila primjena istih standarda zaštite i na muškarce i na žene i shodno tome utvrdila donošenje Zakona o potvrđivanju Konvencije o noćnom radu iz 1990. (br. 171) kojom se nastoji da se poboljša kvalitet života na radu svih radnika u noćnoj smjeni, kako muškaraca, tako i žena, u svim privrednim granama i na svim zanimanjima. Vlada Crne Gore, koju predstavlja Ministarstvo rada i socijalnog staranja, reprezentativne organizacije sindikata i reprezentativno udruženje poslodavaca i Međunarodna organizacija rada, koju predstavlja Međunarodna kancelarija rada, 2015. godine potpisali su Memorandum o razumijevanju o Programu dostojanstvenog rada za 2015-2017. godinu, sa namjerom da sarađuju u cilju promovisanja i unapređivanja dostojanstvenog rada u Crnoj Gori. Konvencijom se, između ostalog, definiše izraz "noćni

rad” i “noćni radnik”, lica na koja se odnosi Konvencija, posebne mjere koje treba preduzeti u korist noćnih radnika, posebna zaštita zaposlene žene prije i poslije porođaja po pitanjima rada noću, stupanje na snagu, izmjene i dopune Konvencije i druge završne odredbe. Ova konvencija se odnosi na sva zaposlena lica, osim na ona koja rade u poljoprivredi, stočarstvu, ribarstvu, pomorskom saobraćaju i unutrašnjoj plovidbi. Konvencijom se utvrđuju posebne mjere koje zahtijeva priroda noćnog rada, koje kao minimum obuhvataju one koje su navedene u čl.4-10 Konvencije i koje treba da se preduzmu u korist noćnih radnika kako bi se zaštitilo njihovo zdravlje, olakšalo ispunjavanje njihovih porodičnih i društvenih obaveza, obezbijedile šanse za napredovanje u poslu i odobrile im se odgovarajuće kompenzacije. Takve mjere treba da se preduzmu i na planu sigurnosti i zaštite majki u korist svih onih koji rade noću i mogu se progresivno primjenjivati. Tijana Prelević je tokom diskusije, između ostalog, naglasila da potvrđivanjem ovog međunarodnog instrumenta Crna Gora se svrstava u red zemalja koje usaglašavaju svoje radno zakonodavstvo sa savremenim evropskim i međunarodnim standardima rada potvrđujući time ustavno određenje da je država u kojoj su osnovne vrijednosti poštovanje ljudskih prava i sloboda i u kojoj se jemči parvo na rad, na slobodan izbor zanimanja i zapošljavanja i na pravične i humane uslove rada.

Odbor je jednoglasno odlučio da podrži Predlog ovog zakona i predloži Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini da usvoji Predlog zakona o potvrđivanju Konvencije Međunarodne organizacije rada o noćnom radu broj 171.

Druga tačka– Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2015. godinu

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak podšetila je da saglasno članu 137 st.2 i 4 Poslovnika Skupštine, Odbor razmatra Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2015. godinu u dijelu svoje nadležnosti, kao zainteresovano radno tijelo, i svoje mišljenje dostavlja Odboru za ljudska prava u slobode, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković prezentovao je Izvještaj o radu za 2015. godinu, sa aspekta rodne ravnopravnosti.

U 2015. godini Zaštitnik je imao u radu 679 pritužbi, od kojih je 641 primljeno u 2015. godini i 38 prenešeno iz 2014. godine. U poređenju sa prethodnom godinom bilježi se porast od oko 10%. Od 641 predmeta u 2015. godini, 566 predmeta je formirano po individualnim pritužbama (muškarci 344 i žene 222). Od ukupnog broja predmeta u radu završeno je 666 ili 98,1%, a ostalo je nezavršeno 13 predmeta (1,9%), od kojih je većina formirana u drugoj polovini decembra 2015. godine, po kojima nije mogao biti završen postupak. U radu po pritužbama skraćeno je vrijeme postupanja i postignuta je najveća ažurnost od osnivanja institucije. Organi na koje su se pritužbe odnosile su u najvećoj mjeri bili državni organi, organi državne uprave, upravne i druge organizacije (222 pritužbe), sudovi (92 pritužbe), javne službe i drugi nosioci javnih ovlaštenja (150 pritužbi), Uprava policije (46 pritužbi), organi lokalne samouprave i lokalne uprave (38 pritužbi), Državno tužilaštvo (16 pritužbi), organi za vođenje prekršajnog postupka (12 pritužbi) itd. Siniša Bjeković je ukazao na podatke koji pokazuju da u izvještajnoj godini neki subjekti nijesu dostavili traženo izjašnjenje ili su kasnili u dostavljanju izjašnjenja, pa je Zaštitnik bio prinuđen da u 72 predmeta uputi 101 urgenciju, radi dostavljanja traženih izjašnjenja. Najveći broj tih urgencija registrovan je kod Ministarstva unutrašnjih poslova (20), u jednom predmetu bile su tri urgencije, u drugom predmetu pet urgencija. Konstatujući da kašnjenje produžava trajanje postupka pred Zaštitnikom i predstavlja ometanje njegovog rada, Siniša Bjeković je naglasio da se ova situacija u bitnom mora promijeniti.

Po ocjeni Zaštitnika, u Crnoj Gori je uspostavljen zakonodavni okvir kada je u pitanju rodna ravnopravnost, ali je neophodna njegova dosljedna i puna implementacija u praksi. Zaštitnik insistira na daljim mjerama u pravcu ostvarivanja de jure i de facto ravnopravnosti žena. Značajan impuls dat je proširenjem obima sankcija koje se tiču diskriminacije po osnovu pola, te kršenja principa jednakog tretmana muškaraca i žena u određenim oblastima života, uključujući i diskriminaciju prema ženama usljed trudnoće. Zakonom je, između ostalog, definisano i da rodna ravnopravnost, osim ravnopravnosti polova, podrazumijeva i osobe drugačijeg rodnog identiteta. Izmjene i dopune Zakona o rodnoj

ravnopravnosti iz 2015. godine su u cjelosti zasnovane na stavu Zaštitnika o potrebi objedinjavanja procedura unutar jedinstvenog tijela za jednakost, koje bi u ovom slučaju funkcionisalo kao dio strukture i organizacije institucije Zaštitnika. Preciznije rečeno, dosadašnji mehanizam podnošenja predstavki resornom Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, te apsolutno odsustvo njegovog korišćenja, ukazali su na neodrživost takvog rješenja. Nadležnosti Zaštitnika propisane Zakonom o zabrani diskriminacije inkorporirane su i u novi Zakon o rodnoj ravnopravnosti, te je postignuta usklađenost oba zakona u pogledu djelovanja ove institucije radi zaštite od diskriminacije po osnovu rodnog identiteta. U Izvještaju se konstatuje da, osim rada na osnaživanju institucionalnih mehanizama i uvođenja mjera za jačanje i umrežavanje nacionalnih i lokalnih mehanizama rodne ravnopravnosti, postoji izvjestan nedostatak detaljnih statističkih analiza i naučnih istraživanja, kao i drugih strateških akata usmjerenih ka podsticanju rodne ravnopravnosti, uključujući i rodno senzitivni pristup budžetskom planiranju. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o rodnoj ravnopravnosti iz 2015. godine propisane su dvije odredbe, za koje su predviđene sankcije, a koje se odnose na upotrebu rodno senzitivnog jezika i obavezne obuke o rodnoj ravnopravnosti za sve zaposlene, uključujući i medije.

U izvještajnoj godini od ukupno 641 pritužbe prispjele ovoj instituciji, žene su podnijele 222 pritužbe ili 34,63%, što je neznatan porast u odnosu na prošlu godinu kada je podnijeto 187 od ukupno 576 pritužbi (32,47%).

Kao i prethodnih godina pritužbe su se odnosile na prava djeteta, zabranu diskriminacije, pravo na pravično i nepristrasno suđenje, odugovlačenje sudskog postupka, pravo iz radnog odnosa i pravo na rad, pravo na mirno uživanje imovine, pravo na lična dokumenta, pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja, pravo iz socijalne zaštite, pravo na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje, pravo na ljudsko dostojanstvo, pravo na državljanstvo itd.

Žene su podnijele pritužbe na rad sljedećih organa: državnih organa 68, javnih službi 60, sudova 29, organa lokalne samouprave 14, tužilaštva 10, policije devet, organa za vođenje prekršajnog postupka osam, i ostalih organa 24.

Od ukupnog broja predmeta u radu po pritužbama žena (primljenih u 2015. godini i prenešenih iz prethodne godine) okončano je 226 pritužbi.

Kao i u ranijim izvještajima, Zaštitnik upozorava da ne postoje elektronski vođene baze podataka u kojima bi bili sadržani svi podaci o prijavama, postupcima i odlukama u vezi sa diskriminacijom pred prekršajnim i drugim sudovima, tužilaštvom, te policijskim i inspekcijским organima, kojima bi Zaštitnik ljudskih prava i sloboda imao pristup u skladu sa Zakonom o zabrani diskriminacije i podzakonskim aktom – Pravilnikom kojim se uređuje ovaj sistem. S obzirom na nepostojanje takve baze, Zaštitnik se i ove godine blagovremeno obratio sudovima i organima, radi dobijanja egzaktnih podataka o broju i statusu tužbi/prijava/postupaka zbog diskriminacije. Ovakav nedostatak postojanja i vođenja evidencija od strane državnih organa (sudovi, državna tužilaštva, organi za prekršaje, organ uprave nadležan za policijske poslove i inspekcijски organi), predstavlja barijeru u efikasnoj komunikaciji i razmjeni informacija u konkretnim slučajevima diskriminacije.

Saopštavajući podatke o broju pritužbi koje su se odnosile na rodno zasnovano nasilje, Siniša Bjeković je naglasio da Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama zahtijeva potpunu implementaciju zakonodavstva u svim oblastima (primarno krivičnom i prekršajnom), ujednačavanje terminologije unutar nacionalnog pravnog poretka i promjene u načinu shvatanja fenomena porodičnog nasilja, kako u društvu, tako i u postupku pred državnim organima. Za instituciju Zaštitnika pitanje je od posebnog značaja, jer se pitanje nasilja u porodici tretira i analizira u posebnom odjeljenju, kako bi se i na taj način naglasile odredbe sadržane u preambuli i čl.3 Konvencije, koji definišu nasilje nad ženama kao oblik diskriminacije. Zaštitnik nalazi da postojeći sistem evidencije o slučajevima nasilja, preduzetim mjerama i konačnom ishodu postupanja nije dovoljno implementiran da bi kompletirao saznanja o rasprostranjenosti ove pojave, uočavanju nedostataka, ali i prepoznavanja primjera kao "repera" za buduće postupanje u istim i sličnim postupcima. Iz prakse Zaštitnika zapažen je nedostatak međusobnog obavještanja institucija – pravosudnih organa, organa policije i centara za socijalni rad. Ovakva međuinstitucionalna saradnja, uz aktivan partnerski odnos prema civilnom sektoru, nužan je

preduslov za bolju koordinaciju, uvažavanje i poznavanje međusobnih nadležnosti i povećanje mogućnosti razmjene iskustava, odnosno primjera dobre prakse. Osim toga, iako Strategija zaštite od nasilja sadrži aktivnosti na ocjeni stanja i identifikovanju ključnih problema u socijalnoj i drugoj zaštiti, kao i ciljeve i mjere za unapređenje, uključujući i razvoj programa za prevenciju nasilja, podršku porodici u prevenciji nasilja, sticanje novih znanja i vještina svih koji se bave zaštitom, te uspostavljanje multidisciplinarnih timova za zaštitu od porodičnog nasilja, opšti je utisak da još uvijek nije sproveden značajan dio aktivnosti, barem kada su u pitanju krajnji rezultati u suzbijanju ove pojave. Kada su timovi u pitanju, činjenica je da su neki od njih formirani tek u drugoj polovini, odnosno krajem 2015. godine. Između ostalog, u Izvještaju je konstatovano da iz svih raspoloživih podataka, neposrednih saznanja i informacija civilnog sektora, evidentno je da ostaje veliki broj neprijavljenih slučajeva, kao posljedica bezizlaznog položaja žrtve ili žrtava nasilja. U septembru 2015. godine aktivirana je Nacionalna SOS linija za žrtve nasilja u porodici kojom koordinira NVO SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja – Nikšić. Servis osnažuje i pruža podršku žrtvi kroz sljedeće segmente: emocionalnu podršku, informisanje o pravima i mogućnostima žrtve, konsultacije i pomoć u kriznim situacijama, upućivanje na druge organizacije, ustanove i institucije i psihološko savjetovanje.

Prema podacima Uprave policije, u 2015. godini registrovano je 180 krivičnih djela nasilje u porodici i porodičnoj zajednici, u poređenju sa prethodnom godinom (205) taj broj je manji za 12,2%. Tužiocima je procesuirano 167 krivičnih prijava, kojima je prijavljeno 185 lica, od kojih je 169 muškog a 16 ženskog pola. Od ukupnog broja prijavljenih četiri su maloljetna lica. Registrovano je 19 povratnika u izvršenju krivičnih djela nasilja u porodici i porodičnoj zajednici. Žrtve ovih krivičnih djela su 203 lica, i to 141 ženskog i 62 muškog pola. Od ukupnog broja žrtava 14 su maloljetna lica. U istom periodu Uprava policije je nadležnom organu za prekršaje podnijela 1238 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka zbog izvršenih 1326 prekršaja iz člana 36 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, što je blagi trend pada, ali ne i značajan. Prekršaji su izvršeni od strana 1306 izvršilaca, od kojih je 1068 muškog, a 237 ženskog pola. Registrovano je 137 povratnika u izvršenju prekršaja. Žrtve izvršenih prekršaja su 1386 lica, od kojih 842 ženskog i 544 muškog pola. Od ukupnog broja žrtava izvršenih prekršaja, 27 su maloljetna lica. U 2015. godini, policijski službenici su, u skladu sa članom 28 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, u 24 slučaja naredili učinocu nasilja udaljenje ili zabranu vraćanja u stan ili drugi prostor za stanovanje. Shodno članu 37 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, podnijeto je 68 zahtjeva zbog zanemarivanja.

Prema podacima Sudskog savjeta, sudovi u Crnoj Gori su tokom 2015. godine imali u radu 228 predmeta zbog krivičnog djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici iz čl. 220 Krivičnog zakona. Od ovog broja okončana su 142 predmeta, uz 128 osuđujućih presuda. Sudovi su izrekli 45 kazni zatvora, 69 uslovnih osuda, tri novčane kazne i osam sankcija rada u javnom interesu. Istovremeno su izrečene tri mjere obaveznog liječenja alkoholizma/narkomanije i jedna mjera obaveznog psihijatrijskog liječenja. Zbog krivičnog djela nedavanje izdržavanja iz čl. 221 Krivičnog zakonika, u radu su bila 302 predmeta, od kojih su okončana 203 predmeta uz 184 osuđujuće presude. Prekid ili obustava je evidentiran u šest predmeta, a u šest predmeta su donijete oslobađajuće presude. Sudovi su izrekli 29 kazni zatvora, 105 uslovnih osuda, 16 novčanih kazni i 25 sankcija rada u javnom interesu.

Viši sud za prekršaje dostavio je detaljan tabelarni prikaz o postupcima koji su bili u radu tokom 2015. godine pred sudovima za prekršaje, odnosno organizaciono područnim organima za prekršaje do kraja trećeg kvartala prethodne godine. U radu je bilo ukupno 1.717 predmeta iz oblasti nasilja u porodici, od čega je 520 prenijeto iz 2014. godine i 1.197 predmeta primljeno u rad tokom 2015. godine. Ukupno je završeno 1.090 predmeta od čega u Sudu za prekršaje Podgorica 759, u Sudu za prekršaje Bijelo Polje 189, i u Sudu za prekršaje Budva 142 predmeta. Navedeni predmeti su završeni na način što je izrečeno: 334 novčane kazne, 75 kazni zatvora, 148 uslovnih osuda, 74 opomene, osam (8) vaspitnih mjera, u šest (6) predmeta je zahtjev odbačen, u 74 predmeta je obustavljen postupak, dok je u 279 predmeta donijeta oslobađajuća odluka. Izrečeno je 227 zaštitnih mjera, i to: udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje 39; zabrana približavanja 65; zabrana uznemiravanja ili uhođenja 94; obavezno liječenje alkoholičara od zavisnosti 15; obavezno liječenje od zavisnosti od droga šest; obavezno liječenje od bolesti zavisnosti dvije; obavezno psihijatrijsko liječenje četiri; obavezni psihosocijalni tretman dvije. Od

ukupno 1.197 predmeta postupci su vođeni protiv 1.229 nasilnika/ca, od čega 805 iz okvira nadležnosti Suda za prekršaje Podgorica, 237 iz okvira Suda za prekršaje Budva i 187 iz okvira Suda za prekršaje Bijelo Polje.

U raspravi su kroz pitanja i komentare učestvovali/e: predsjednica Odbora Nada Drobnjak, članica Odbora mr Branka Tanasijević i zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Siniša Bjeković.

Uz ocjenu da je Izvještaj o radu za 2015. godinu najbolji do sada, kako po ukupnom kvalitetu tako i po statistici, Odbor je jednoglasno podržao Izvještaj i predložio Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, da predloži Skupštini da prihvati Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2015. godinu.

Treća tačka – Tekuća pitanja

U okviru ove tačke dnevnog reda predsjednica je informisala Odbor da je Kolegijum predsjednika Skupštine dao saglasnost za učešće delegacije Odbora na Godišnjoj regionalnoj konferenciji parlamentarki, koja će se održati 26-28. aprila u Tirani. Konferenciju organizuju Parlament Albanije i Predstavništvo OEBS-a u Albaniji, uz podršku UN Women, a učešće predstavnika/ce Odbora Nade Drobnjak i Nikole Gegaja, kao i saradnice u Odboru Alme Jašarović, realizuje se uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori.

Šednica je završena u 11 sati i 30 minuta.

SEKRETARKA ODBORA
Snežana Grupković,s.r.

PREDŠEDNICA ODBORA
Nada Drobnjak,s.r.